

I. OGÓLNE INFORMACJE PODSTAWOWE O PRZEDMIOCIE (MODULE)

Psychologia rozwojowa człowieka

Nazwa jednostki organizacyjnej prowadzącej kierunek:	Collegium Humanum Szkoła Główna Menedżerska w Warszawie
Nazwa kierunku studiów, poziom kształcenia:	Psychologia – Jednolita studia magisterskie
Liczba punktów ECTS	6
Język przedmiotu- polski, angielski, inny	polski
Profil kształcenia:	PRAKTYCZNY
Nazwa specjalności:	-
Rodzaj modułu kształcenia: (wskazać właściwe)	Podstawowy / kierunkowy/ specjalnościowy /obowiązkowy/ fakultatywny / <u>praktyczny</u>
Rok / Semestr:	2/3
Osoba koordynująca przedmiot:	
Wymagania wstępne (wynikające z następstwa przedmiotów):	Wymagana jest wiedza na temat procesów psychicznych człowieka. Podstawowe umiejętności analizy zachowań człowieka w kontekście zmian związanych z wiekiem. Nabycie efektów kształcenia w ramach przedmiotów: Wprowadzenie do psychologii, Biomedyczne podstawy zachowań ludzkich, Psychologia procesów poznawczych.

II. FORMY ZAJĘĆ DYDAKTYCZNYCH ORAZ WYMIAR GODZIN

	Wykład	Ćwiczenia/ konwersatorium	Laboratorium	Warsztaty	Projekt	Seminarium	Konsultacje	Egzamin / zaliczenie	Suma godzin	Ogółem ECTS
Studia stacjonarne	30	40					6	4	80	6
Studia niestacjonarne	20	30					6	4	60	6

III. METODY REALIZACJI ZAJĘĆ DYDAKTYCZNYCH

Formy zajęć	Metody dydaktyczne -właściwe podkreślić
Wykład/Ćwiczenia/Warsztat/ Projekt/laboratorium	<p><u>Wykład</u> podający (z prezentacją multimedialną)</p> <p><u>Wykład</u> problemowy</p> <p><u>Wykład</u> konwersatoryjny</p> <p><u>Dyskusja</u> dydaktyczna</p> <p>Ćwiczenia praktyczne pod kierunkiem</p> <p>Ćwiczenia z wykorzystaniem narzędzi informatycznych</p> <p><u>Metoda</u> przypadków</p> <p>Metoda sytuacyjna</p> <p>Metoda inscenizacji</p> <p><u>Metoda</u> projektów</p> <p>Gry dydaktyczne (symulacyjne, decyzyjne, psychologiczne)</p>

	Demonstracja/ pokaz Analiza źródeł Praca w grupie Debata Inne	
IV. PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ Z ODNIESIENIEM DO EFEKTÓW KIERUNKU		
Lp.	Opis przedmiotowych efektów uczenia się	Odniesienie do efektu kierunkowego symbol
Wiedza:		
P_W01	Student posiada w pogłębionym stopniu wiedzę w zakresie psychologii rozwoju. Zna teorie i modele rozwoju człowieka oraz wychowania, a także związane z nimi badania. Zna specyfikę różnych faz rozwoju człowieka i znaczenia więzi społecznych. Ma pogłębioną wiedzę o kryzysach rozwojowych i współczesnych metodach wspierania rozwoju człowieka i rządzących nimi prawidłowościami. Zna ich praktyczne zastosowanie w działalności zawodowej psychologa.	K_W09
P_W02	Student ma uporządkowaną wiedzę na temat wychowania i kształcenia oraz ich filozoficznych, społeczno-kulturowych, historycznych, biologicznych i medycznych podstaw. Zna współczesne teorie nauczania, podstawy pedagogiki oraz dydaktyki ogólnej i szczegółowej w zakresie psychologii. Ma wiedzę o strukturze i celach systemu edukacji oraz stosowanych oddziaływaniach pedagogicznych.	K_W22
Umiejętności:		
P_U01	Student potrafi samodzielnie wyszukiwać, analizować, oceniać i selekcjonować informacje z wykorzystaniem właściwych źródeł. Potrafi korzystać z baz danych i literatury naukowej. Na podstawie zebranych informacji potrafi sformułować krytyczne sądy stanowiące podstawę badań własnych.	K_U04
P_U02	Student potrafi integrować posiadaną wiedzę teoretyczną z zakresu psychologii, pedagogiki i dyscyplin pokrewnych oraz zastosować ją do opisu sytuacji i analizy podejmowanych działań praktycznych.	K_U05
P_U03	Student potrafi interpretować zachowania osób w kategoriach osobowości, temperamentu, uzdolnień, inteligencji, percepcji, odnosząc je do różnych teorii osobowości, różnic indywidualnych i psychologii poznawczej.	K_U07
P_U04	Student umie zaplanować i przeprowadzić proces diagnostyczny z zastosowaniem wywiadu, obserwacji oraz wybranych metod kwestionariuszowych, testowych i projekcyjnych. Potrafi dostosować metody diagnostyczne do kontekstu badania, krytycznie interpretować uzyskane rezultaty, sporządzić pisemną opinię lub ekspertyzę, formułować orzeczenie na potrzeby różnych odbiorców i potrafi zastosować te umiejętności w praktyce.	K_U12
P_U06	Student potrafi samodzielnie planować i realizować własne uczenie się przez całe życie i ukierunkowywać innych w tym zakresie.	K_U15
Kompetencje społeczne:		
P_K01	Student jest gotów do w działalności zawodowej do uwzględniania jej etycznych i moralnych aspektów. stosując się do zasad współpracy w środowisku zawodowym.	K_K02
P_K02	Student jest gotów do uznawania znaczenie nauk psychologicznych i pedagogicznych w działalności zawodowej dla rozwoju jednostki i więzi społecznych.	K_K04
P_K03	Student prezentuje postawę świadomości własnych predyspozycji i sposobu funkcjonowania psychicznego oraz wpływu swoich działań na różne środowiska społeczne. Jest gotów w tej aktywności do myślenia i działania w sposób	K_K05

	przedsiębiorczy.	
P_K04	Student jest gotów do wrażliwego podejścia na problemy psychospołeczne, szanując prawa mniejszości i unikając myślenia opartego na stereotypach i uprzedzeniach.	K_K09
V. TREŚCI KSZTAŁCENIA		
Lp.	Wykład:	Odniesienie do przedmiotowych efektów uczenia się
W1	Kształtowanie się naukowej psychologii rozwoju człowieka. Prekursorzy badań nad rozwojem. Historia podstawowych dylematów w rozważaniach nad rozwojem. Przedmiot, zadania i działy współczesnej psychologii rozwojowej.	P_W01 P_W03
W2	Natura rozwoju psychicznego. Pojmowanie rozwoju. Rodzaje zmian rozwojowych. Mikro i makroskopowe modele przebiegu zmian rozwojowych. Ogólny model zmian rozwojowych.	
W3	Zmienność ludzkiego zachowania. Rodzaje zmian rozwojowych – zmiany uniwersalne, wspólne, indywidualne.	
W4	Periodyzacja. Koncepcje periodyzacji biegu życia człowieka.	
W5	Koncepcje rozwoju dzieci i młodzieży. Klasyczne oraz współczesne koncepcje rozwoju dzieci i młodzieży.	
W6	Rozwój kognitywny. Poznawcze ujęcie rozwoju kognitywnego oraz moralnego wg Jana Piageta.	
W7	Koncepcja Lwa Wygotskiego i teoria R. Havighursta. Kulturowo-społeczna koncepcja Lwa Wygotskiego. Teoria zadań rozwojowych R. Havighursta.	
W8	Zygmunt Freud i Erick Erickson o rozwoju. Psychoanalityczne ujęcie rozwoju do okresu dojrzałości Sigmunta Freuda. Psychospołeczna koncepcja rozwoju Erika Eriksona.	
W9	Mechanizmy zmiany rozwojowej. Natura a kultura. Geny a środowisko. Ogólny model wyjaśniania zmian rozwojowych.	
W10	Teorie rozwoju psychicznego. Klasyfikacje teorii rozwoju psychicznego. Wybrane teorie i koncepcje rozwoju człowieka (psychoanalityczne, behawiorystyczne i uczenia się, poznawcze, etologiczne). Podejście: humanistyczne, socjologiczne, ekologiczne, kontekstualno-dialektyczne. Koncepcje rozwoju człowieka w polskiej literaturze psychologicznej.	
Lp.	Ćwiczenia	Odniesienie do przedmiotowych efektów uczenia się
T1	Okres prenatalny. Okres prenatalny początkiem życia psychicznego dziecka. Przejawy życia psychicznego dziecka w łonie matki. Stadia rozwoju. Wpływ teratogenów na rozwój i funkcjonowanie dziecka.	P_U01 P_U02 P_U03 P_U05
T2	Wczesne dzieciństwo. Rozwój fizyczny, motoryczny. Rozwój inteligencji sensoryczno-motorycznej, rozwój mowy i komunikacji. Emocjonalność u dzieci we wczesnym dzieciństwie, początki uspołecznienia, wzorce przywiązania.	P_U06 P_K01 P_K02

T3	Początki uspołecznienia i rozwoju emocjonalnego. Początki komunikacji z otoczeniem – rozwój komunikacji niejęzykowej i mowy. Początki zabaw konstrukcyjnych i symbolicznych u dzieci we wczesnej ontogenezie.	P_K03 P_K04
T4	Okres przedszkolny. Cechy rozwoju poznawczego dziecka w okresie przedszkolnym. Myślenie i procesy poznawcze, kształtowanie się mowy. Rozwój społeczny, emocjonalny przedszkolaka.	
T5	Średnie dzieciństwo. Rozwój społeczny, emocjonalny, rozwój obrazu własnej osoby w średnim dzieciństwie. Moralność, rozumienie kłamstwa i sprawiedliwości u dziecka w średnim i późnym dzieciństwie.	
T6	Późne dzieciństwo. Kontrola procesów umysłowych i własnych działań warunkiem podjęcia nauki szkolnej. Zdolności ucznia w zakresie uwagi, uczenia, pamięci, kompetencji komunikacyjnej i językowej.	
T7	Kierowanie wyobrażeniami, kontrola emocji. Operacyjność myślenia. Wiedza o świecie i rozwój samowiedzy. Moralność.	
T8	Adolescencja. Psychiczne problemy okresu dorastania konsekwencją dojrzewania fizycznego. Zmiany zachodzące w okresie pubertacji. Dojrzewanie płciowe i rozwój kontaktów heteroseksualnych.	
T9	Formalność myślenia podstawą kształtowania się światopoglądu młodzieży. Specyficzne potrzeby osób dorastających. Kształtowanie się poczucia tożsamości. Znaczenie marzeń, miłości i przyjaźni w życiu młodzieńczym.	
T10	Rola grupy rówieśniczej w rozwoju. Rozwój osobowości i poczucia własnej wartości. Heteronomia moralna.	
T11	Wkraczanie w dorosłość. Próg wejścia w dorosłość. Granice zamykające okres dorastania. Pojęcie dorosłości w rozumieniu badaczy i młodzieży.	
T12	Rozwój fizyczny emocjonalny i społeczny wczesnej dorosłości. Rozwój emocjonalny. Związki intymne. Małżeństwo i rodzina. Aktywność zawodowa.	
T13	Rozwój poznawczy we wczesnej dorosłości. Perspektywa psychometryczna. Perspektywa genetyczno-epistemologiczna.	
T14	Rozwój moralny. Poziomy perspektywy społecznomoralnej.	
T15	Osobowość młodego dorosłego, czyli o dojrzałości psychicznej. Zmiany w strukturze Ja. Zmiana i ciągłość w obrębie cech osobowości. Rozwój tożsamości.	
T16	Średnia dorosłość rozwój fizyczny. Funkcje czuciowe i psychomotoryczne. Ogólny stan zdrowia.	
T17	Średnia dorosłość rozwój poznawczy. Inteligencja psychometryczna. Prywatne teorie inteligencji. Myślenie postformalne. Wiedza ekspertrywna.	
T18	Rozwój emocjonalny i społeczny w średniej dorosłości. Kryzys wieku średniego. Rozwój pracy zawodowej. Aktywność społeczna w rodzinie.	
T19	Rozwój osobowości w średniej dorosłości.	

	Modele stabilności i modele wzrostu.	
T20	Wkraczanie w okres późniejszej dorosłości. Biologiczny wymiar starzenia się. Mechanizmy starzenia się.	
T21	Spoleczny wymiar starzenia się. Style funkcjonowania ludzi starszych. Role społeczne w późniejszej dorosłości.	
T22	Starzenie się w wymiarze życia psychicznego. Zmiany dotyczące funkcji poznawczych. Starzenie się w wymiarze osobowości. Mądrość człowieka starego.	
T23	Jakość życia w późniejszej dorosłości. Kres życia. Wieloaspektowość jakości życia. Lęk przed śmiercią.	

VI. METODY WERYFIKACJI EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

Forma zajęć, w ramach której weryfikowany jest EU	Metoda weryfikacji –WŁAŚCIWE WYBRAĆ <u>Egzamin pisemny</u> , egzamin ustny, kolokwium, <u>projekt</u> , <u>prezentacja</u> , referat, esej, inne	Kategoria weryfikowanych efektów uczenia się: wiedza, umiejętności, kompetencje społeczne WŁAŚCIWE WYBRAĆ
Wykład	Egzamin pisemny	wiedza
Ćwiczenia	aktywność studenta na zajęciach, aktywność merytoryczna, projekt, egzamin pisemny	umiejętności, kompetencje społeczne

WARUNKI ZALICZENIA PRZEDMIOTU wskazać właściwe

Zaliczenie wszystkich form zajęć przedmiotu (wykłady, ćwiczenia) na podstawie pozytywnej oceny z egzaminu pisemnego, projektu, autoprezentacji, a także aktywności merytorycznej studenta.

VII. KRYTERIA OCENY OSIĄGNIĘTYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

bardzo dobry (5.0) – 91 -100 %
dobry plus (4.5) – 81 -90 %
dobry (4.0) – 71 – 80 %
dostateczny plus (3.5) – 61 – 70 %
dostateczny (3.0) – 51 – 60 %
niedostateczny (2.0) – poniżej 50 %

VIII. NAKŁAD PRACY STUDENTA – WYMIAR GODZIN I BILANS PUNKTÓW ECTS

Rodzaj aktywności ECTS	Obciążenie studenta	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
1.Udział w zajęciach dydaktycznych z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego i studentów (wykłady, ćwiczenia, konwersatoria, projekt, laboratoria, warsztaty, seminaria) – SUMA godzin – z punktu II	80	60
W tym		
1.1.Udział w zajęciach z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego i studentów	70	50
1.2.Egzaminy/zaliczenia - liczba godzin	4	4
1.3.Udział w konsultacjach - liczba godzin	6	6

2. Indywidualna praca własna studenta - liczba godzin – Projekt, esej, studium przypadku, zadanie praktyczne, samodzielne przygotowanie się do zajęć, egzaminów, zaliczeń	70	90
Sumaryczne obciążenie pracą studenta (25h = 1 ECTS) SUMA godzin i ECTS	150	150

IX. LITERATURA PRZEDMIOTU ORAZ INNE MATERIAŁY DYDAKTYCZNE

Literatura podstawowa przedmiotu:

Brzezińska, A. (red.) (2005). *Psychologiczne portrety człowieka. Praktyczna psychologia rozwojowa*. Gdańsk: GWP.
 Harwas-Napierała, B. i Trempała, J. (2004). *Psychologia rozwoju człowieka*. T. 2. Warszawa: PWN.
 Oleś, P. (2011). *Psychologia człowieka dorosłego. Ciągłość. Zmiana. Integracja*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
 Schaffer, R. (2005). *Psychologia dziecka*. Warszawa: PWN.
 Trempała, J.(red.). (2011). *Psychologia rozwoju człowieka*. Podręcznik akademicki. Warszawa: PWN.

Literatura uzupełniająca przedmiotu:

Bee, H. (2004). *Psychologia rozwoju człowieka*. Poznań:Zysk i Ska.
 Birch, A., Malim, T. (2001). *Psychologia rozwojowa w zarysie. Od niemowlęctwa do dorosłości*. Warszawa:PWN.
 Gałdowa A. (1995). *Powszechność i wyjątek. Rozwój osobowości człowieka dorosłego*. Kraków: Wydawnictwa Księgarni Akademickiej.
 Niemczyński, A. (2009). Wewnętrzna regulacja rozwoju człowieka dorosłego. W: M.Kielar-Turska (red.) *Studia nad rozwojem i wychowaniem*. (s.107-116), Wyd. UJ: Kraków.
 Kałużna-Wielobób, A. (2014a).
 Oleś P. (2000), *Psychologia przełomu połowy życia*. Lublin: Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Pedagogicznego
 Pietrasiniński J. (1990). *Rozwój człowieka dorosłego*. Warszawa: Wiedza Powszechna.
 Przetacznik-Gierowska, M. i Tyszkowa, M. (2007). *Psychologia rozwoju człowieka. Zagadnienia ogólne*. Warszawa:PWN.
 Przetacznik-Gierowska, M., Makiełło-Jarża, G. (1992). *Psychologia rozwojowa i wychowawcza wieku dziecięcego*. Warszawa: WSiP.
 Wadsworth, B. (2000). *Teoria Piageta. Poznawczy i emocjonalny rozwój dziecka*. Warszawa:WSiP.
 Vasta, R., Haith, M., Scott, M. (1995). *Psychologia dziecka*. Warszawa:PWN.

Inne materiały dydaktyczne: